

Virker det?

Af Peter Jensen, SPUK (Socialt og Pædagogisk Udviklings- og Kursuscenter)- konsulent for Vilde Læreprocesser

Dette spørgsmål bliver stillet oftere og oftere om den sociale og pædagogiske praksis, der udspiller sig i hjælpeforanstaltninger til socialt vanskeligt stillede børn og unge landet over. Spørgsmålet førte i 80'erne og fremad til det, der er blevet kaldt 'evalueringskulturen', hvor alle tiltag/projekter/indsatser skulle evalueres, og til udvikling af mange forskellige evalueringsformer (fra slutevalueringer til procesevalueringer og til særligt fokuserede evalueringer som f.eks. virkningsevaluering). Seneste skud på stammen for at kunne besvare spørgsmålet er den evidensbaserede forskning, som Socialministeriet støtter i form af oprettelse af Nordisk Cambell Center.

Det har i lige så lang tid, som spørgsmålet har været stillet, været diskuteret, om de mange evalueringer gav svar på spørgsmålet, om 'det virker', og senest om tilgangen 'den evidensbaserede forskning' fik indfanget 'de bløde værdier' omkring f.eks. relationers betydning mellem professionelle voksne og børn/unge. Det affødte så igen spørgsmålet – hvis det virker, hvad er det så, der virker. Og netop dette spørgsmål vil den evidensbaserede forskning have svært ved at indfange, hvis 'det bløde' ikke kan måles og vejes.

Derfor er det her 1½ år inde i projektet også et ambitiøst spørgsmål at stille i forbindelse med Den Korte Snor – Nørrebro (DKS-N).

Virker det?

Det er dette spørgsmål denne artikel vil forsøge at skyde sig ind på. Måden det er gjort på, er ved, at den nu tidligere projektsocialrådgiver Maria Jensen, har skrevet cases på hvert af de 9 børn (børn defineres som under 15 år og unge som over 15 år), som har været tilknyttet projektet. SPUK har for Vilde Læreprocesser analyseret disse cases, og det er resultatet af denne analyse, som kan læses her. Det er klart, at en sådan analyse ikke kan sige, om evt. adfærdsændringer hos børnene er af blivende karakter, men den kan anskueliggøre, om der er sket en positiv ændring i barnets sociale adfærd. Og det er formålet. Virker indsatserne her-og-nu på børnene, så de laver mindre af den 'uroskabende adfærd', som det er projektets mål at reducere.

For at dokumentere dette ville det være mest oplagt at offentliggøre casebeskrivelserne. De er imidlertid så konkrete, at man med blot et minimalt kendskab til lokalområdet, vil være i stand til at skyde sig ind på, hvem børnene er. Derfor er der anvendt en form, der trækker elementer ud af casebeskrivelserne indenfor temaerne:

1. Skolegang
2. Fritidsaktiviteter
3. Kammerater
4. Kriminalitet

Modellen for indsatsen i forhold til barnet og familien i Den Korte Snor er tidligere beskrevet i mange artikler i Vidensdeling. I grundsubstansen er der tale om en kontaktperson og en sagsbehandler, der arbejder sammen om at ændre et barns startende negative sociale adfærd. Indsatserne omkring det enkelte barn retter sig mod kammerater, fritidsinteresser, skole og familien.

Kontaktpersonen er primært på i forhold til barnet, mens socialrådgiveren primært er på i forhold til familien. Der foregår dog hele tiden overlap af disse funktioner, men de tætte samarbejdsrelationer mellem sagsbehandler og kontaktperson betyder, at det sjældent bliver et problem, at den ene ikke ved, hvad den anden gør.

Der har i projektperioden været anvendt metoder som netværksmøder, løsningsfokuseret tilgang, Signs of Safety og opkvalificering og coaching af medarbejderne – og så har der ikke mindst været tid nok til socialrådgiverens og kontaktpersonens møde med forældre og børn.

Der har i alt været 9 børn tilknyttet projektet i de sidste 1½ år. Et barn var kun i projektet i ca. 3 måneder, hvorefter faderen valgte at tage ham med til Libanon. Et barn er indskrevet i slutningen af 2007 og har altså indtil status pr. 31/12 07 kun ganske kortvarigt været tilknyttet projektet. Begge disse børn indgår i nedenstående beskrivelse.

Børnene er opvokset i forskellige familiekonstellationer. Seks børn er opvokset i familier med anden etnisk baggrund, to børn er opvokset i familier med etnisk dansk baggrund, og et barn er opvokset i en familie med en etnisk dansk mor og en far med anden etnisk baggrund end dansk.

Syv børn bor sammen med den ene af deres forældre og to børn bor sammen med begge forældre.

Hvordan er det gået?

Skolegang

Udgangspunktet ved indskrivningen i DKS-N

Skolen er en af de vigtigste arenaer for unges socialisering, for deres identitetsskabelse, for deres selvværd og selvbillede. Det er derfor meget betydningsfuldt, at skolen fungerer, at skolen kan skabe en ramme om det enkelte barn, og på den måde bidrage positivt til barnets udvikling. I forhold til børnene i Den Korte Snor giver en 'opgørelse' over deres skolegang anledning til bekymring. Ingen af børnene har et uproblematisk skoleforløb – alle har alvorlige adfærdsproblemer, hvor skolen i seks tilfælde ud af de ni børn har valgt at opgive deres undervisningsopgave i forhold til barnet.

Ud af disse seks børn, hvor skolen har opgivet deres undervisningsopgave, er fire børn enten smidt ud af folkeskolen, eller skolen havde valgt at give enkeltundervisning (et barn).

De to sidste af de seks børn var på vej ud af skolen, fordi skolen ikke kunne håndtere den uroskabende adfærd, som fulgte med børnenes tilstedeværelse i klassen.

For de sidste tre børn var de i et skoleforløb, der dog bestemt ikke var uproblematisk. Det ene af disse forløb var et forløb, der var etableret som et særligt socialt tilbud efter Servicelovens (SEL) §52 og altså ikke et forløb i en traditionel folkeskole.

Samtidig var i hvert fald et af børnene fulgt ud af folkeskolen med en udtalelse, der var stærkt problematiserende i forhold til barnets karakter. Der var udsagn i udtalelsen som *"han er ondskabsfuld – grænsende til det psykopatiske"* og *"komplet uden empati"*. I to sager (herunder den sag, hvor disse udsagn var skrevet) konkluderede Børne- familieteamet, at den aktuelle skole var kørt træt i barnet, og det ville være en belastning for barnet at blive gående i skolen. Der blev derfor fundet et såkaldt 'socialt skoletilbud' jf. SEL §52.

Samlet set var alle ni børns skolegang i høj grad præget af ustabilitet, af brud, af manglende motivation hos barnet, af massiv kritik af barnets (og i et enkelt tilfælde af forældrenes) adfærd og af nederlag for barnet.

Status pr. 31/12 2007

Af de 9 børn var en flyttet til Libanon efter ganske kort tid i projektet, et barn var blevet anbragt også efter relativt kort tid i projektet og et barn var blevet tilknyttet projektet i slutningen af 2007. Om de seks øvrige børn fremgår det af casebeskrivelserne, at det for alle seks er lykkedes at give dem en skolegang, som de af forældre, skole og kontaktpersoner opleves som glade for, og hvor skolen udtrykker, at der er fremskridt i deres forhold til de andre børn og i forhold til de voksne.

For 3 af børnene er der udover de sociale fremskridt også beskrevet faglige fremskridt (deltagelse i det faglige i undervisningen, forbedring af standpunkt m.v).

Fritidsaktiviteter

Udgangspunktet ved indskrivningen i DKS-N

Af de 9 børn var ingen i nogen form for organiseret fritidsaktivitet, da de startede i projektet. En havde haft kontakt til et socialt tilbud, men ingen havde kontakt til fritidslivet i øvrigt. For et par stykker er det beskrevet i casene, at de var smidt ud af klubben i lokalmiljøet p.g.a. deres adfærd overfor andre børn og overfor personalet.

Børnenes fritid foregik som regel sammen med kammerater udenfor det organiserede fritidsliv – altså på gaden.

Status pr. 31/12 2007

Seks af børnene er i gang med fritidsaktiviteter (håndbold, fodbold, boksning, fitness) med støtte fra deres kontaktperson.

Kammerater

Udgangspunktet ved indskrivningen

I fire casebeskrivelser fremgår det specifikt, at barnet gik sammen med andre børn/unge, hvor deres adfærd gav anledning til bekymring. Der var tale om grupper af børn og unge, som socialforvaltningen havde kendskab til, og som for de fleste var på vej ind i (små-)kriminalitet og som udviste en bekymrende og uroskabende adfærd.

For de øvrige fem børn fokuseres der i casebeskrivelserne primært på barnets egne vanskeligheder med at begå sig i grupper i skole, i klubber, i forhold til voksne osv., men det fremgår samtidig, at tre af disse børn på et eller andet tidspunkt sammen med andre børn været sammen om at begå kriminalitet (men er selvfølgelig ikke blevet sigtet for det, fordi de er under 15 år), hvilket kan indikere, at der er flere end de fire børn, der har en 'uheldig' omgangskreds.

Det var kun for de fire førstnævnte børn, at det blev formuleret som specifikke arbejds punkter at arbejde med deres kammeratskabsrelationer.

Status pr. 31/12 2007

I forhold til de fire børn, hvor deres kammeratskabsgruppe var beskrevet som problematisk, og hvor det var besluttet at arbejde målrettet på at give barnet alternativer til denne gruppe, er dette

lykkedes. Alle fire har aktivt besluttet at droppe de tidligere kammerater, og har gennem en længere periode dokumenteret, at de også faktisk holder sig på afstand af dem.

Kriminalitet

Udgangspunktet ved indskrivningen i DKS-N

Børnene er under 15 år, og de kan derfor ikke sigtes for lovovertrædelser. Men trods manglende sigtelse og domsafgørelse er gentagne indberetninger, som følge af afhøringer hos politiet, en ganske god indikation på, om barnet er ude på et skråplan i forhold til kriminalitet.

Syv af børnene har været involveret i kriminalitet – fra vold, voldtægt, gadeuorden til butikstyveri. Langt de fleste af forholdene ligger i den 'lette' ende. For et enkelt af de syv børn kendes kriminaliteten kun fra hans eget udsagn (han er ikke blevet 'taget'). For de seks børn kendes til kriminaliteten fra indberetninger fra Retsrepræsentationen. For de to sidste børn gælder, at socialforvaltningen definerede dem i risikogruppen for at starte en småkriminell løbebane ved indskrivning i DKS-N.

Status pr. 31/12 2007

Der har ikke været indberetninger fra Retsrepræsentationen i projektperioden i forhold til nogen af børnene udover den dreng, som blev anbragt udenfor hjemmet. I forhold til denne dreng blev indberetningerne halveret i den relativt korte periode, hvor han var i projektet.

Det virker!

I indledningen af artiklen blev det trukket op, at artiklen kun kunne beskæftige sig med her-og-nu. Altså om der på den korte bane er sket forandringer i børnenes adfærd, som går i en positiv social retning. Og det er der. For alle børn, der har været tilknyttet projektet i mere end kortvarigt (tre måneder og derover), er der adfærdsforbedringer, der meget konkret viser sig i form af mindre/ingen kriminalitet, bedre skoleforløb, deltagelse i fritidsaktiviteter og 'bedre' omgangskreds. Forældrene oplever også deres børn som mere glade og nemmere at være sammen med.

Det gode akademiske spørgsmål vil herefter være, om disse adfærdsændringer ikke ville være kommet alligevel – eller rettere hvordan vi er i stand til at bevise, at det netop er projektets indsatser, der har gjort forskellen. Det er vi ikke. Men vi kan anskueliggøre, at projektets indsats har gjort en forskel.

For det første fordi projektet i visitationsfasen var meget optaget af, at målgruppen ikke måtte være for let. Børnene, der blev indskrevet, var således "*vurderet til at være yderst kriminalitetstruede, og det er samtidig unge, der er i risiko for udstødelse af skolesystemet*" (Tom Kryger: Vidensdeling 2 side 4). Det betyder, at alle børn blev vurderet til at være i en risikozone for at glide ud i kriminalitet og anden social dysfunktion.

For det andet fordi alle de børn, der har været en del af projektet mere end kortvarigt, har ændret adfærd, så de fungerer socialt bedre indenfor deres livsarenaer.

For det tredje fordi forældrene siger det.